

Informacja o działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej prof. zw. dr. hab. Witolda Bienia

Zainteresowania naukowo-badawcze profesora Witolda Bienia w okresie 60 lat jego kariery zawodowej ulegały stopniowej ewolucji. W czasach, gdy był jeszcze magistrem i tuż po obronie doktoratu, a więc w latach 1950-1962, koncentrował się głównie na problemach rachunkowości i analizy finansowej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki przedsiębiorstw budowlanych, inwestycji oraz środków trwałych. Po 1962 r. coraz bardziej poświęcał swoją uwagę problematyce finansów przedsiębiorstw produkcyjnych, finansów zagranicznych i bankowości. Natomiast, poczynając od końcowych lat 70., główny ciężar badań naukowych Profesora koncentruje się na zagadnieniach rynku kapitałowego oraz zarządzania finansami w przedsiębiorstwie.

Badania naukowe, które podejmował Profesor od 1950 r., tj. bezpośrednio po studiach, łączył z działalnością na niwie gospodarczej. Już wtedy wyznawał bowiem zasadę, że każda dyscyplina naukowa powinna odpowiadać potrzebom praktyki i jej służyć. Bezpośredni kontakt z praktyką gospodarczą inspirował Witolda Bienia — magistra, a później doktora — do podejmowania ciekawych tematów prac badawczych.

Już w latach 1950-1952 jako pracownik naukowy w Biurze Organizacji Rachunkowości brał udział w zespole, który pod kierownictwem prof. dr. Stanisława

Skrzywana opracował zasady rachunkowości w dziedzinie budownictwa oraz inwestycji wprowadzonych następnie do praktyki.

Później w latach 1953-1962 uczestniczył (również pod kierownictwem profesora Stanisława Skrzywana) w reformowaniu rachunkowości polskiej. Rezultaty tych badań spopularyzował w wielu artykułach, a także w książce *Komentarz do ramowego planu kont dla przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego* opublikowanej wspólnie z Tadeuszem Płoszajskim¹ oraz w podręczniku akademickim opublikowanym w 1956 r. pt. *Rachunkowość przedsiębiorstw budowlanych* (wspólnie z J. Górskim i T. Płoszajskim). W odrębnej, samodzielnie przygotowanej książce, która była trzykrotnie wydana³, przedstawił zasady ewidencji inwestycji i remontów kapitałnych w przedsiębiorstwie.

W 1958 r. prezes Rady Ministrów powołał go do komisji, której zadaniem było opracowanie nowych stawek amortyzacji środków trwałych. Komisja ta podjęła wówczas, po raz pierwszy w Polsce, prace nad generalnym uporządkowaniem tego problemu na podstawie doświadczeń zagranicznych oraz nad aktualizacją wyceny majątku trwałego, którego większość wykazywana była w nierealnej przedwojennej wartości. Prace komisji zakończyły się podjęciem odpowiednich uchwał przez Radę Ministrów, których realizacja pozwoliła na istotne zwiększenie wiarygodności danych rachunkowości.

Kontynuując te pozytywne doświadczenie, Profesor Bień przewodniczył w latach 1972-1973 komisji powołanej przez rząd w celu dokonania aktualizacji stawek i zasad amortyzacji. Stawki te obowiązywały bez większych zmian do 1991 r. Rezultaty swoich badań w tej dziedzinie Profesor zaprezentował w wielu artykułach oraz w książce pt. *Ewidencja środków trwałych i amortyzacji*, przygotowanej wspólnie ze Stanisławem Nisengolcem.³

W 1968 r. Profesor podjął samodzielny kurs wykładów z zakresu ekonomiki przedsiębiorstw budowlanych. Efektem tego było napisanie podręcznika akademickiego *Ekonomika przedsiębiorstwa budowlanego*, którego pierwsze wydanie ukazało się w 1969 r., a następne w latach 1972, 1977, 1981 i 1989.

W latach 60. i na początku lat 70. Profesor koncentrował się na doskonaleniu systemu finansowania przedsiębiorstw. Zaprojektowane przez niego rozwiązania systemu finansowego były wprowadzone w życie w budownictwie w 1965 r.

¹ Tom 1: Warszawa 1953 oraz tom 2: Warszawa 1954•

² W roku 1963, 1966, 1967.

³ Książka doczekała się kilku wydań, kolejno w latach 1962, 1966, 1969, 1975 i 1983.

w biurach projektów w 1968 r. Natomiast od 1970 r. współpracował przy przygotowaniu założeń systemu finansowego dla przedsiębiorstw przemysłowych, przy czym osobiście zredagował wyniki prac zespołu w formie tezy i projektu uchwały rządu. Założenia tego systemu zmierzały między innymi do zastępowania szeregu dyrektyw planistycznych instrumentami ekonomicznymi i zostały przedstawione w opracowaniu *System finansowy przemysłu kluczowego*⁴.

Kontynuując zainteresowania problemami finansów, Profesor Bień przygotował w latach 1971-1974 samodzielnie kilka obszernych wersji tezy na temat doskonalenia polskiego systemu bankowego, które prezentował działającej wówczas komisji pracującej nad unowocześnieniem systemu funkcjonowania gospodarki i państwa. W tezach tych, których syntezę opublikował w 1974 r.⁵ proponował ponownie zastąpienie szeregu stosowanych wówczas powszechnie dyrektywnych wskaźników adresowanych do przedsiębiorstw przede wszystkim instrumentami kredytowymi, gdyż upatrywał w tym możliwość poprawy efektywności gospodarowania. Propozycje **te** jednak nie pasowały do ówczesnego systemu i nie zostały przyjęte, ale część ich znalazła swoje odbicie w późniejszych rozwiązaniach reformy gospodarczej.

W kolejnych latach uwaga Profesora skupiała się wokół problemów zadłużenia kraju, a później także na inflacji. W latach 1974-1980 występował niejednokrotnie przeciwko polityce rosnącego nadmiernie zadłużenia zagranicznego kraju. Ze względu na ówczesne obłożenie bilansu płatniczego klauzulą ścisłej tajności wystąpienia te, podobnie jak i wystąpienia innych autorów w tej sprawie, nie mogły być publikowane. Co gorsza, ostrzeżenia o naciąganiu kryzysu płatniczego zostały przez ówczesne kierownictwo polityczne i rządowe zlekceważone. Ostry kryzys płatniczy ujawnił się, jak wiadomo, w 1980 r. Wówczas uczyniono Profesora Bienia odpowiedzialnym za prowadzenie negocjacji, trwających kilka lat, z przedstawicielami zagranicznych banków i rządów w sprawie odroczenia płatności polskich zobowiązań zagranicznych. Wymagało to poważnego pogłębienia studiów w tej dziedzinie, a zwłaszcza wnikliwej analizy stosowanych różnych wariantów oddłużeniowych, jakie znajdowały zastosowanie na świecie. Jednym z efektów tych dociekań Jubilata było studium pt. *Problemy zadłużenia zagranicznego kraju*, w którym wykazywał między innymi

⁴Wydany w PWE (Warszawa iyy).

⁵*Rola banków w udoskonalonym systemie zarządzania*, „Nowe Drogi” 1974, nr

5. ⁶ „Nowe Drogi” 1984, nr 8.

błądność forsowanych przez niektórych ówczesnych polityków i naukowców koncepcji wstrzymania obsługi naszego zagranicznego długu. To prawdopodobnie wtedy po raz pierwszy Profesor Bień sformułował jednoznacznie tezę głoszącą, że rozwiązanie zadłużenia zagranicznego wymaga przede wszystkim odbudowy eksportu w walutach wymiennalnych oraz dokonania niezbędnych zmian strukturalnych w gospodarce, umożliwiających szersze włączenie się Polski do międzynarodowego podziału pracy. Inna koncepcja, dość często brana wówczas pod uwagę, zakładała możliwość zwiększania eksportu głównie dzięki znacznej dewaluacji złotego, bez jednoczesnego przeanalizowania jej wpływów na inne dziedziny życia. Jubilat przeciwstawiał się tym poglądom, które problem kursu walutowego rozpatrywały tylko od strony jego wpływu na pobudzenie eksportu, nie uwzględniając jednoczesnego jego wpływu na pobudzenie importu oraz na zaostrzenie procesów inflacyjnych.

Kompleksowe ujęcie wpływu kursu walutowego na sytuację gospodarczą kraju zostało przedstawione między innymi w artykule pt. *Uwagi w sprawie kursów walutowych*. W artykule tym położono ponownie nacisk na potrzebę restrukturyzacji gospodarki, stwierdzając wyraźnie, że „niesłuszne są poglądy, że w sytuacji napięć płatniczych trzeba odsuwać na dalszą przyszłość sprawę restrukturyzacji gospodarki”. Do kwestii tej Profesor powracał później wielokrotnie, wskazując że „obecny stan funkcjonowania inwestycji uniemożliwia niemal pożądane przemiany strukturalne naszej gospodarki”⁸ przedstawiając także pożądane i możliwe wówczas do realizacji kierunki działań zmierzające do restrukturyzacji gospodarki. Niestety, te oraz inne sugestie i postulaty nie zostały wzięte wówczas pod uwagę, a kwestia restrukturyzacji stała się popularna dopiero w 1986 r., znajdując swoje odbicie między innymi w materiałach III Kongresu Nauki Polskiej i w podjęciu programów badawczych na ten temat.

Opowiadając się za tymi programami oraz za koniecznością przezwyciężenia kryzysowej sytuacji ekonomicznej kraju, Profesor Bień postulował wykorzystanie doświadczeń tych krajów rozwijających się, które z powodzeniem realizowały program szybkiego rozwoju, zwłaszcza w dziedzinie eksportu. Utwierdził się w tym przekonaniu, mając okazję przyjrzeć się z bliska rozwijającej się gospodarce Korei Południowej. Badania te, przeprowadzone nie tylko na podstawie obszernej literatury zagranicznej,

⁸ „Gospodarka Planowa” 1983, nr 10.

⁸ Ibid

ale **skip uzupełnione bezpośrednimi obserwacjami w czasie** 2-tygodniowego pobytu w **Korei Południowej, zaowocowały monografią** (wspólnie z A. Bieniem) pt. *Korea Południowa w pogoni za krajami wysoko uprzemysłowanym*⁹. Wskazywano w niej, że jednym z istotnych przyczyn osiągnięć tego kraju była konsekwentna realizacja na szeroką skalę polityki proeksportowej. Umożliwiła ona wyrwanie kraju z biedy, prowadząc jednocześnie do modernizacji gospodarki i realizacji niemal pełnego zatrudnienia.

W latach 80. dwucyfrowa inflacja zaczynała już objawiać swój strukturalny charakter. Próbowano ją wówczas zwalczać, nieskutecznie zresztą, przy jednoczesnym utrzymaniu szeregu instrumentów dyrektywnego systemu zarządzania. Jednocześnie utrwał się deficytowy charakter budżetu państwa i pogłębiała się skala nierównowagi rynkowej. Trudno, aby wysokiej klasy finansista nie interesował się tymi problemami. Wyniki swoich dociekań i wnioski zmierzające do uzdrowienia równowagi ekonomicznej i przezwyciężenia inflacji Profesor Bień przedstawił już w 1982 r. w artykule *Z inflacją trzeba walczyć*¹⁰ a następnie przedstawiał konkretne propozycje programowe w tej dziedzinie."

Zainspirowany problemami bezinflacyjnego utrzymywania wysokiego nawet deficytu budżetowego na podstawie oryginalnych materiałów źródłowych, Profesor dokonał w drugiej połowie lat 80. analizy kształtowania budżetu w USA. Wyniki zawarł w kilku obszernych artykułach: *Budżet USA 1985-1990*¹², *Wpływ deficytu budżetowego na gospodarkę światową*¹³, *Zagraniczne zadłużenie USA*¹⁴, *Proces kształtowania budżetu federalnego w USA*¹⁵. Analiza sytuacji budżetu USA i inflacji umożliwiła sformułowanie poglądu, że utrzymywanie przez USA wysokiego deficytu budżetowego bez inflacji było możliwe dzięki pokrywaniu jego poważnej części emisją papierów wartościowych, których nabywcami w dużej skali był kapitał zagraniczny. Było to efektem świadomej polityki ostrego wzrostu kursu dolara. To jednak było jedną z przyczyn kryzysu płatniczego wielu krajów świata, które nie

⁹ Abank, Warszawa 1991.

¹⁰ „Życie Gospodarcze” 1982, nr 46.

Zob. artykuły Profesora Bienia: *Problemy walki z inflacją*, „Gospodarka Planowa” 1984, nr 4; *Czy deficyt budżetowy jest nieunikniony?*, „Gospodarka Planowa” 1988, nr 6; *Jak wygaszać inflację?*, „Życie Gospodarcze” 1989, nr 23 oraz „Gospodarka Planowa” 1989, nr 8-9.

¹² „Życie Gospodarcze” 1985, nr 21.

¹³ „Finanse” 1986, nr 11.

¹⁴ „Finanse” 1986, nr 6.

¹⁵ „Finanse” 1989, nr 1.

mogły sobie poradzić wówczas z bieżącym regulowaniem znacznie zwiększonych odsetek z tytułu pożyczek zagranicznych.

Wraz z transformacją ustrojową od 1990 r. rozpoczął się proces przywracania pozabankowego rynku kapitałowego. Skłoniło to Profesora do zajęcia się sprawami funkcjonowania rynku papierów wartościowych w Polsce. Pierwszą książkę na ten temat pt. *Obrót papierami wartościowymi* opublikował w 1990 r. Rozszerzone jej wydanie znalazło się w sprzedaży w 1992 r. pod zmienionym tytułem *Rynek papierów wartościowych*¹⁶. Książka ta jest wykorzystywana w charakterze podręcznika akademickiego w kilkunastu uczelniach. Uzupełniający charakter ma kolejna publikacja pt. *Dochody z kapitałów i ich opodatkowanie*¹⁷.

W kręgu zainteresowań Pana Profesora znalazło się też zarządzanie finansami w polskich przedsiębiorstwach działających w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Profesor Bień nigdy nie odrzucał znaczenia uwarunkowań zewnętrznych, z którymi trzeba liczyć się przy podejmowaniu racjonalnych decyzji finansowych oraz przy ocenie ich efektywności. Studia nad analizą finansową działalności przedsiębiorstwa doprowadziły między innymi do sformułowania zasad poprawnych metod oceny zyskowności firmy, zwłaszcza w przypadku występującej w Polsce, szczególnie w I połowie lat 90., wysokiej inflacji. W szczególności metody te przyjmowały za punkt wyjściowy ocenę zyskowności w realnym ujęciu. Jednocześnie Profesor uzasadnił tezę, że zysk realny występuje jedynie wówczas, gdy firma osiąga nadwyżkę zysku ponad kwotę niezbędną na pokrycie skutków deprecjacji kapitałów własnych firmy spowodowanej inflacją. W przeciwnym przypadku następuje „przejadanie” tych kapitałów, nawet w przypadku wysokiej dynamiki zysku. Ten punkt widzenia spowodował wzrost zainteresowań Jubilata kwestią praktycznego wykorzystania metod świadomego kształtowania źródeł finansowania (optymalizacji struktury kapitału) firmy, które umożliwiają zwiększenie jej zyskowności, między innymi dzięki wykorzystaniu dźwigni finansowej, ale przy jednoczesnym utrzymaniu na właściwym poziomie płynności finansowej.

Rezultaty tych badań i przemyśleń były opublikowane w kilku artykułach, ale przede wszystkim stanowiły główną treść kolejnych książek Profesora, które doczekały się wielu wydań, a mianowicie:

¹⁶ Dalsze aktualizacje ukazały się w latach: 1994, 1996, 1998, 2001, 2004.

¹⁷ Pierwsze wydanie ukazało się w 1994 r., a następne uaktualniane i rozwijane, ukazały się w latach 1995, 1996 i 1999.

- *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*¹⁸, gdzie przedstawiono kompleksowo współczesny mechanizm podejmowania racjonalnych decyzji finansowych w firmie
- *Ocena sytuacji finansowej spółek prawa handlowego*¹⁹, gdzie scharakteryzowano metody oceny finansowej na przykładzie zestawu sprawozdań finansowych konkretnej firmy, podkreślając znaczenie właściwej interpretacji o posiadanych i analizowanych danych liczbowych i prognozowanie przyszłej sytuacji ocenianego przedsiębiorstwa
- *Kalkulacja ceny pieniądza w lokatach, pożyczkach i kredytach* (wspólnie z A. Bieniem)²⁰, gdzie przedstawiono metody praktycznych kalkulacji dokonywanych w przedsiębiorstwach
- *Dochody z kapitałów i ich opodatkowanie*²¹, gdzie zaprezentowano różne metody opodatkowywania dochodów kapitałowych i ich wpływ na sytuację przedsiębiorstwa.

Wspomniane książki to przede wszystkim niezmiernie popularne wśród studentów wielu uczelni ekonomicznych podręczniki akademickie. O ich popularności zdecydowało przede wszystkim umiejętne połączenie teorii z praktyką działania przedsiębiorstw, poparte dodatkowo wieloma przykładami i zadaniami ułatwiającymi wchłanianie skomplikowanej wiedzy o finansach przedsiębiorstw. Zarówno liczba tytułów książkowych, liczba wydań, jak i liczba studentów wybierających wykłady Profesora spośród wielu dostępnych z tej dziedziny wiedzy, potwierdzają każdego kolejnego roku akademickiego talent Jego naukowy i dydaktyczny.

Podsumowując dokonania naukowe i dydaktyczne Jubilata (w skróconej wersji), warto podkreślić, że w 1998 r. rozszerzył on swoją analizę finansową przedsiębiorstwa na banki, czego rezultatem była książka opublikowana wspólnie z H. Sokół *Ocena sytuacji finansowej banku komercyjnego*. Jest to chyba pierwsze na naszym rynku polskim opracowanie tego rodzaju, ujmujące kompleksowo metody oceny na przykładzie sprawozdania finansowego sporządzanego przez bank komercyjny, zgodnie z obowiązującymi w Polsce zasadami.

¹⁸ Siedem wydań w latach 1992-2005.

¹⁹ „Wydania z lat 1992, 1994 i 1997.

²⁰ Wydania z lat 1996, 1996 i 1998.

²¹ Osiem wydań w latach 1997-2005.

Przedstawiona tu charakterystyka badań Profesora Bienia potwierdza aplikacyjny charakter tych badań. Tego nauczył się Pan Profesor jako młody naukowiec, pracując pod kierunkiem profesora Stanisława Skrzywana, promotora jego pracy magisterskiej i doktorskiej, twórcy polskiej szkoły rachunkowości, i temu podejściu do łączenia nauki, praktyki i dydaktyki Profesor Bień hołdował przez cały okres swej pracy w Szkole Głównej Handlowej.

Na wszystkich swoich wykładach prowadzonych od 60 lat w SGH (SGPiS) Profesor prezentował wyniki swoich badań studentom, ukazując jednocześnie złożoność nauk ekonomicznych, a zwłaszcza zagadnień finansowych. Nic dziwnego, że cieszyły i nadal cieszą się one dużą popularnością wśród studentów, jeśli skomplikowane zagadnienia umiejętnie rozkłada się na czynniki pierwsze, obnażając ich mechanizmy działania. Studenci, którzy chcą jak najszybciej zrobić karierę zawodową, są wdzięczni przede wszystkim za wszystkie praktyczne rady, poparte przykładami, za możliwość samodzielnego rozwoju dzięki rozwiązywaniu zadań i przykładów.

Nie dziwi więc, że znacznie ponad 100 z nich pisało u profesora swe prace magisterskie. Profesor był również promotorem 7 prac doktorskich i opiekunem kilku rozpraw habilitacyjnych. Powierzano mu także funkcję recenzenta wielu prac doktorskich i habilitacyjnych, a także oceny dorobku naukowego i dydaktycznego osób kandydujących do uzyskania tytułu profesora nauk ekonomicznych.

Upłynęło 57 lat od opublikowania pierwszego artykułu Witolda Bienia, w którym zaprezentował swe dociekania na temat rachunku kosztów przy produkcji sezonowej.²² Mija już 60 lat od momentu rozpoczęcia Jego działalności dydaktycznej w Szkole Głównej Handlowej, a następnie w Szkole Głównej Planowania i Statystyki i ponownie w Szkole Głównej Handlowej. Lista publikacji Jubilata, uwzględniająca też wznowienia, przekroczyła 300 pozycji. Nie sądzę jednak, aby działalność badawcza, publikacyjna czy dydaktyczna Profesora okazała się już zamkniętą kartą.

W XXI wieku ciągle ukazują się kolejne uzupełniane i nowe wydania książek Profesora. Praktyka, tak Mu bliska, stawia nowe pytania i problemy. Jednym z nich, wciąż nurtującym i niepokojącym Jubilata, jest kwestia rosnącego zadłużenia Skarbu Państwa i przedsiębiorstw. Kwestię tę Profesor Bień podnosił w wielu wystąpieniach, ale najbardziej dobitnie wyraził w artykule *A dług rośnie i rośnie w styczniu 2004*.²³

²² Biuletyn BOR" 1950, nr 6.

²³ Bank" 2004, nr i.

Nie odstąpił też Profesor od wyrażania swojej opinii na temat kursów walutowych, zwłaszcza nadmiernej aprecjacji złotego.²⁴

Troska o rozwój gospodarczy kraju każe mu zabierać głos w tak ważnych sprawach, k odpływ krajowych oszczędności za granicę²⁵, czy możliwość aktywizacji polskiego eksportu jako ważnego czynnika ograniczania największej tragedii społecznej, jaką st wysokie bezrobocie w kraju²⁶.

O dokonaniach Jubilata można mówić wiele. Zawsze bowiem liczy się sposób, jaki powstaje dorobek naukowy. W naukach społecznych, a zwłaszcza ekonomicznych, ważne jest, jak sędzę, czy badacz próbował naprawiać gospodarkę, pomagać przedsiębiorcom czy jego wiedza służyła umacnianiu krajowego potencjału. Jeśli **ekonomista** jest dodatkowo profesorem wyższej uczelni, jego obowiązkiem jest przekazywanie wiedzy i kształtowanie właściwych postaw młodzieży, odpowiedniej ich relacji do dokonań z przeszłości i wobec wyzwań przyszłości.

Mając od 35 lat stały kontakt z Profesorem Bieniem, mogę stwierdzić, że w tych trzech ważnych dziedzinach: badań naukowych, aplikacji ich wyników do praktyki gospodarczej i szeroko rozumianej dydaktyki osiągnięcia Jubilata są imponujące.

Najważniejszym jednak, moim zdaniem, elementem jego dokonań w karierze profesorskiej jest to, że pomimo różnych meandrów historii Witold Bień pozostał wierny sobie, a my — jego uczniowie, podziwiamy go, szanujemy i czujemy się dumni z tego, że mieliśmy okazję z nim pracować, że nauczył nas racjonalności i wytrwałości w naszych działaniach. Oczekujemy też dalszych publikacji i wystąpień Pana Profesora.

²⁴Zob. „Ekonomia” 2002, nr 7; „Finansista” 2002, nr Z.

²⁵Zob. „Bank” 2006, nr z; „Olympus” wo6, nr i.

²⁶Zob. Biuletyn Komitetu PAN 2004, nr 2.1.

Wykaz ważniejszych publikacji*

profesora Witolda Bienia

Wydawnictwa zwarte

Uproszczona metoda ewidencji materiałów w budownictwie, Warszawa 1956.

Jak czytać bilans przedsiębiorstwa przemysłowego, Warszawa, wydanie 1 — PWG 1957,

wydanie 2 — PWG 1958, wydanie 3 — PWG 1960, wydanie 4 — PWE 1963

Kontrola budowy w zakresie zużycia materiałów, WPL, Warszawa 1960.

Metody mierzenia wielkości produkcji w budownictwie, Arkady, Warszawa 1966.

Ekonomika przedsiębiorstwa budowlanego, PWE, Warszawa, wydanie 1 — 1969,

wydanie 2 — 1972, wydanie 3 — 1976, wydanie 4 — 1981, wydanie 5 — 1989.

Ewidencja środków inwestycji i remontów kapitalnych, PWE, Warszawa, wydanie

— 1963, wydanie 2 — 1967.

O czym informuje bilans przedsiębiorstwa przemysłowego, PWE, Warszawa 1970.

System finansowy przemysłu kluczowego, PWE, Warszawa.

Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw budowlano-montażowych (podręcznik dla szkół pomaturalnych), WSiP, Warszawa, wydanie 1-1977, wydanie 2 — 1980.

Obrót papierami wartościowymi, SK, Warszawa, wydanie 1 — 1990, wydanie 2.

* Wykaz nie obejmuje skryptów, tłumaczeń z obcej literatury, komentarzy przepisów prawnych, recenzji książek, artykułów popularyzacyjnych itp. Skróty oznaczają: PWG — Państwowe Wydawnictwo Gospodarcze, PWE — Państwowe (Polskie) Wydawnictwo Ekonomiczne, SK — Stowarzyszenie Księgowych.

Czytanie bilansu przedsiębiorstwa (dla menedżerów), Warszawa, siedem wydań w latach 1991-2003 w Finans-Servis, a ósme wydanie w Difinie w 2005.

Rynek papierów wartościowych, Warszawa, wydanie i — SK 1992, wydanie z — SK 1994, wydanie 3 — Difin 1996, wydanie 4 — Difin 1998, wydanie 5 — Difin 2001, wydanie 6 — Difin 2004.

Ocena efektywności spółek prawa handlowego, Warszawa, Finans-Servis, wydanie —1992, wydanie 2 - 1994, wydanie 3 — 1997.

Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa, Warszawa, wydanie i — SK 1992, wydanie 2 - SK 1993, wydanie 3 — Difin 1996, wydanie 4 — Difin 1998, wydanie 5 — Difin 2000, wydanie 6 — Difin 2002, wydanie 7 — Difin 2005.

Rynek finansowy, Warszawa, SK, wydanie i — 1995, wydanie 2 - 1999, wydanie 3 —2001, wydanie 4-2003.

Ocena efektywności finansowej spółek kapitałowych, Warszawa, wydanie i — Finans-Servis 2002, wydanie 2 - Difin 2005.

Wydawnictwa zwarte — współautorstwo

Wspólnie z T. Płoszajskim: *Komentarz do ramowego planu kont dla przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego*, Warszawa, PWG, tom 1-1953, tom 2 — 1954.

Wspólnie z J. Górskim i T. Płoszajskim: *Rachunkowość przedsiębiorstw budowlano-Montażowych*, Polgos, Warszawa 1956.

Rachunkowość polska (udział w redakcji monografii wspólnie ze S. Skrzywanem i E. Terebuchą oraz autorstwo str. 41-76), PWE, Warszawa 1967.

Mała encyklopedia rachunkowości pod red. S. Skrzywana, PWE, Warszawa, wydanie — PWG 1959 (opracowano 70 haseł sygnowanych W.B.), wydanie 2- PWE 1961 (opracowano 75 haseł sygnowanych WB.), wydanie 3— PWE 1971 (opracowano 100 haseł sygnowanych WB.).

Wspólnie ze S. Nisengolcem: *Ewidencja środków trwałych i amortyzacji*, PWE, Warszawa, wydanie 1-1962, wydanie 2 - 1967, wydanie 3 — 1969, wydanie 4 — 1975, wydanie 5 — 1983.

Wspólnie z A. Bieniem: *Korea Południowa w pogoni za krajami wysoko uprzemysłowionymi (strategia i polityka rozwojowa)*, Abank, Piaseczno 1991.

Wspólnie z H. Sokół: *Ocena sytuacji finansowej banku komercyjnego*, Difin, Warszawa 1998.

Praca zbiorowa pod red. J. Głuchowskiego: *Leksykon finansów*, PWE, Warszawa 2001, (opracowano 52 hasła sygnowane W.B.).

Wspólnie z A. Bieniem: *Dochody z kapitałów i ich opodatkowanie* — osiem wydań aktualizowanych w latach 1997-2005.

Artykuły studialne i przyczynkarskie

Sezonowość w produkcji, „Biuletyn BOR” 1980, nr 6.

Uproszczona metoda ewidencji materiałów w budownictwie, „Rachunkowość” 1954, nr 3.

Ob uczotie proizvodstva w stroitelstwie, „Buchgaltierskij Uczot” 1956, nr 10.

Ewidencja i kalkulacja kosztów produkcji budowlano-montażowej, „Rachunkowość” 1956, nr 10.

Współpraca techników i księgowych, „Rachunkowość” 1957, nr 8.

Wybór metody ewidencji, „Rachunkowość” 1957, nr 4

Ewidencja i kontrola zużycia materiałów w budownictwie, „Rachunkowość” 1958, nr 2.

Rozliczanie odchyleń od planowanego kosztu wyrobów, „Rachunkowość” 1958, nr 11.

Organizacja magazynów na budowach i odpowiedzialność za materiały, „Gospodarka Materiałowa” 1960, nr 11.

Źródła oszczędności materiałów, budowlanych, „Gospodarka Materiałowa” 1960, nr 13 i 14.

Analiza wyniku działalności przedsiębiorstwa budowlano-montażowego, „Rachunkowość” 1960, nr 11.

Az anyagfelhasznalas elszamolasa a lengyel epitoiparban, „Penzugy es Szamvitel” 1961, nr 1.

Opusty na robotach budowlano-montażowych, „Rachunkowość” 1961, nr 8.

Kontrola inwestycji przy pomocy urządzeń księgowych, „Rachunkowość” 1961, nr 11.

Tabela amortyzacyjna, „Rachunkowość” 1962, nr i.

Ogólna analiza środków trwałych przedsiębiorstwa, „Rachunkowość” 1962, nr 6.

Główny księgowy w świetle statystyki, „Rachunkowość” 1962, nr 10.

Ewidencja i rozliczanie kosztów ogólnych w budownictwie, „Rachunkowość” 1964, nr ió.

55 lat polskiego czasopiśmiennictwa z zakresu rachunkowości, „Rachunkowość” 1964, nr 5.

Sowierszenstwowanije pokazatielej objoma produkcji w stroitielstwie, „Ekonomika stroitielstwa” 1964, nr II.

Założenia systemu finansowego dla budownictwa na lata 1966-1970, „Finanse” 1965, nr 4.

Oplacalność przewozu cementu luzem, „Finanse” 1965, nr 5.

Problematyka systemu finansowego biur projektów, „Inwestycje i Budownictwo” 1966, nr 12.

Z dziejów organizacji księgowych w Polsce, „Rachunkowość” 1967, nr i.

Perspektywy zastosowania normatywnego rachunku kosztów w budownictwie, „Inwestycje i Budownictwo” 1967, nr 7-8.

Sistiem finansiraniija investicij v polski industria, Lubijana 1967 (maszynopis powielony).

Rzetelność wyniku finansowego przedsiębiorstw budowlano-montażowych, „Inwestycje i Budownictwo” 1967, nr 6.

Rozliczanie zadań inwestycyjnych, „Rachunkowość” 1967, nr 9.

Doskonalenie metod ewidencji i rozliczania kosztów zakupu i magazynowania, „Inwestycje i Budownictwo” 1968, nr i.

Ocena działania systemu finansowego przedsiębiorstw i zjednoczeń budownictwa, „Finanse” 1968, nr 7.

Rozliczanie kosztów zarządu w budownictwie, „Rachunkowość” 1968, nr 10.

Założenia w zakresie udoskonalenia systemu ekonomiczno-finansowego, „Finanse” 1971, nr 7.

Kierunki doskonalenia systemu finansowego w przemyśle kluczowym, „Finanse” 1972, nr 8.

Niektóre problemy doskonalenia obrotu gotówkowego, „Bank i Kredyt” 1975, nr 9.

Modernizacja czy nowe inwestycje, „Życie Gospodarcze” 1975, nr 42.

Warunki sprawnego inwestowania, „Życie Gospodarcze” 1976, nr 14.

Kredytowanie indywidualnego budownictwa mieszkaniowego ludności pozarolniczej, „Nowe Drogi” 1979, nr II.

Li: Powszechnych Kas Oszczędności, „Bank i Kredyt” 1979, nr 2.
"aktywność oddziaływania kredytowego, „Bank i Kredyt” 1980, nr I.
Denominacja złotych?, „Życie Gospodarcze” 1981, nr 42.
Z inflacją trzeba walczyć, „Życie Gospodarcze” 1982, nr 46.
?obk"me der Wirtschaftlichen Zusammenarbeit Polens mit dem Western, „West-Ost Journal” 1984, Nr. 5.

scagi w sprawie kursów walutowych, „Gospodarka Planowa” 1984, nr 10.
Budżet USA 1985-1990, „Życie Gospodarcze” 1985, nr 21.
Wpływ deficytu budżetowego USA na gospodarkę światową, „Finanse” 1986, nr 9.
Szwajcarski rynek złota w czasie drugiej wojny światowej, „Finanse” 1986, nr II-12.
Zagraniczne zadłużenie USA, „Finanse” 1987, nr 6.
Kalkulacja opłacalności eksportu, „Rachunkowość” 1987, nr 9.
Doskonalenie systemu podatkowego, „Gospodarka Planowa” 1988, nr 1.
Czy deficyt budżetowy jest nieunikniony?, „Gospodarka Planowa” 1988, nr 6,
Zadłużenie Polski w świetle raportu Banku Światowego, „Gospodarka Planowa”
1989, nr 3.
Proces kształtowania budżetu federalnego w USA, „Finanse” 1989, nr 4.
Jak wygaszać inflację, „Życie Gospodarcze” 1989, nr 23.
Konglomeraty w Korei Południowej, „Wektory Gospodarcze” 1989, nr 2-3.
Rentowność uspołecznionych przedsiębiorstw budowlanych, „Inwestycje i Budownictwo”
1989, nr 9-12.
Dolaryzacja obiegu pieniężnego a nierównowaga gospodarcza, „Gospodarka Narodowa”
1990, nr 1.
Wstrząsowa metoda pokonania hiperinflacji w Boliwii, „Gospodarka Narodowa”
1990, nr 2-3.
Maksymalizowanie nadwyżki finansowej, „Rachunkowość” 1992, nr I.
Planowanie finansowe, „Rachunkowość” 1994, nr I.
Niebezpieczeństwa hiperfiskalizmu, „Kontrola Państwowa” 1994, nr I.
Historie de la profession comptable en Pologne, „Revue Francaise de comptabilite”
octobre 1994.
Zyskowność firmy i podział zysku przy wysokiej inflacji, „Rachunkowość” 1995, nr
2.

- Optymalizacja struktury kapitałów przedsiębiorstwa*, „Rachunkowość” 1995, nr 9.
- Czy grozi nam klęska nadmiaru obcych walut?*, „Kontrola Państwowa” 1995, nr 5.
- Szwajcarski rynek złota w czasie II wojny światowej*, „Bank i Kredyt” 1996, nr 12.
- Powstanie zawodu rewidenta w Polsce*, „Rachunkowość” 1997, nr 8.
- Dziewięćdziesiąt lat organizacji księgowych w Polsce*, „Rachunkowość” 1998, nr i.
- Realistyczna ocena i podział zysku w warunkach inflacji*, „Rachunkowość” 1998, nr 3.
- Ocena sytuacji danego przedsiębiorstwa w raporcie biegłego-rewidenta*, „Rachunkowość” 1998 — zeszyt specjalny.
- Potrzeba zmiany*, „Bank” 2000, nr i.
- Juliusz Goryński (1911-1986) — Twórca wizji i konkrety*, „Sprawy mieszkaniowe” 2001, z. 3.
- Wybrane problemy udzielania kredytów handlowych*, „Rachunkowość” 2001, nr 9.
- Wpływ aprecjacji złotego na równowagę płatniczą*, „Finanse, bankowość i ubezpieczenia”, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu 2000.
- Windykacja należności z tytułu kredytu handlowego*, „Rachunkowość” 2002, nr 3.
- Ujemny wpływ kursu złotego na eksport*, „Finansista” 2002, nr z.
- Szkodliwa polityka realnej aprecjacji kursu złotego*, „Ekonomia” 2002, nr 7.
- Opinia biegłego rewidenta o istotnych zagrożeniach działalności badanej jednostki*, „Rachunkowość” 2003, nr z.
- Szanse aktywizacji eksportu — a bezrobocie w Polsce*, „Biuletyn. Komitetu PAN” - Polska 2004 Plus, z 2004 r. nr z.
- Oplacalność korzystania z kredytu handlowego*, „Rachunkowość” 2004, nr 8.
- A dług rośnie i rośnie*, „Bank” 2004, nr i.
- W pętli długu*, „Przegląd” z 18 kwietnia 2004.
- Bieżąca informacja o wynikach i sytuacji finansowej spółki kapitałowej*, „Rachunkowość” 2004, nr II.
- Kalkulacja wysokości jednolitych rat spłaty przy sprzedaży ratalnej*, „Rachunkowość” 2005, nr 6.
- Odpyły krajowych oszczędności za granicę*, „Olympus” 2006, nr z.
- Oszczędności wędrują za granicę*, „Bank” 2006, nr z.